

Hard facts. Clear stories.

Copenhagen
Economics

CE

KONKURRENSEN I DEN SVENSKA BANKSEKTORN – SAMMANFATTNING

SVENSKA BANKFÖRENINGEN
2 SEPTEMBER 2019

FÖRORD

Copenhagen Economics har ombetts att analysera konkurrensen på den svenska bankmarknaden

---

I Sverige har konkurrensen inom bankbranschen debatterats flitigt de senaste åren. Debattörer har pekat på stigande bostadspriser, ökade räntemarginaler och en låg konsumentrörlighet som belägg för att konkurrensen inte är tillräckligt god. Den här utvecklingen sägs drivas av en hög marknadskoncentration som i sin tur skulle vara en följd av stordriftsfördelar och inträdeshinder.

Man har också ställt frågan om svenska banker använder nya regleringskrav som en förevändning för att öka marginalerna mer än vad som vore berättigat utifrån ett kostnadsperspektiv.

Mot denna bakgrund har Svenska Bankföreningen bett oss att göra följande:

- Sammanställa grundläggande fakta om svensk bankmarknad
- Analysera konkurrensen på den svenska bankmarknaden
- Analysera utvecklingen av bolånemarginalen

Dessa ämnen behandlas utförligt i Copenhagen Economics rapport "*Competition in the Swedish Banking Sector*", härafter kallad "huvudrapporten". Huvudrapportens viktigaste slutsatser presenteras i denna sammanfattning på svenska, på ett icke-tekniskt sätt. Den som vill gå djupare in på detaljer eller metodfrågor hänvisas till huvudrapporten¹.

---

¹ Huvudrapporten finns tillgänglig på www.swedishbankers.se.

SAMMANFATTNING

VI SER INGA TECKEN PÅ BRISTANDE KONKURRENS PÅ DEN SVENSKA BANKMARKNADEN

I analysen av konkurrensen på den svenska bankmarknaden har vi kartlagt:

- Grundläggande fakta om banktjänster i jämförelse med andra EU-länder, för att se om det finns några indikationer på ett otillräckligt konkurrenstryck i svensk bankverksamhet sett i ett internationellt perspektiv.
- Om priserna inom det svenska bankväsendet är kostnadsdrivna, särskilt vad gäller bolånemarknaden.
- Hur lätt det är för svenska bankkunder att byta bank.

I analysen ser vi inga bevis eller indikationer på bristande konkurrens i den svenska bankbranschen:

- Utlåningsmarginalen (skillnaden mellan ränteintäkter och ränteutgifter som andel av de totala lånen) är bland de lägsta i Europa, cirka 0,4 procentenheter lägre än genomsnittet i EU.
- De svenska bankernas driftskostnader är bland de lägsta i EU, vilket tyder på ett tillräckligt konkurrenstryck för att konkurrera ut ineffektiva banker.
- Prisförändringar på den svenska bankmarknaden verkar vara kostnadsdrivna, eftersom de banker som har upplevt de största minskningarna av driftskostnader under de senaste fem åren också har gett sina kunder de största prissänkningarna.
- Bankmarknadens koncentration i Sverige är genomsnittlig bland jämförbara länder (notera dock att för bankmarknaden är marknadskoncentrationen ett olämpligt mått på konkurrens, se diskussion i huvudrapporten).

Den svenska kreditmarknaden är dynamisk och olika aktörer innehar rollen som marknadsledare under olika perioder. Även om de fyra största aktörerna fortfarande har en stark ställning på marknaden har de kontinuerligt under lång tid förlorat marknadsandelar till mindre banker.

Dynamiken på den svenska kreditmarknaden främjas av att inlåsnings effekter är små för svenska bankkunder:

- Till skillnad från många andra länder är kostnaderna för bankbyte låga. Till exempel finns det vanligtvis inga direkta kostnader för svenska kunder när de byter bank.
- Den höga graden av digitalisering av banksektorn har minskat det administrativa krånglet med att byta bank. Webbplatser för jämförelse online har gjort det lätt för privatkunder att hitta de mest konkurrenskraftiga bankerjudandena.
- Merparten av den information som behövs för att göra kreditbedömningar är, till skillnad mot i många andra länder, allmänt tillgänglig, vilket minskar osäkerheten för bankerna när man tar emot nya kunder.

Digitaliseringen har också gjort det enklare för kunderna att nyttja flera banker, vilket gör bankmarknaden mer dynamisk. Särskilt bolånemarknaden framstår som dynamisk med en hög omsättning av kundstocken, där cirka en fjärdedel av alla bolån har emitterats under det gångna året.

Ett ämne som har diskuterats flitigt i Sverige är en ökning av marginalen på bolån sedan finanskrisen. Här finner vi att:

- Under perioden fram till finanskrisen (2004–2008) *minskade* bolånemarginalen med cirka 0,5 procentenheter. Efter finanskrisen *ökade* bolånemarginalen igen med cirka 0,6 procentenheter (2008–2018). Bolånemarginalen är alltså tillbaka på ungefär samma nivå som före krisen.
- Genom att bryta ned bolånemarginalen i olika delkomponenter ser vi att ungefär två tredjedelar av förändringarna i bolånemarginalen sedan finanskrisen kan hänföras till förändrade kapitalkrav. När kapitalkraven ökar så ökar även kostnaderna för finansieringen, vilket driver upp bolånemarginalen.

Vår analys tyder således på att ökningen av bolånemarginalen sedan finanskrisen i första hand är en kostnadsdriven återgång till nivån före krisen.

Sammantaget finner vi att en striktare finansiell reglering har ökat bolåneräntan med cirka 0,5 procentenheter sedan finanskrisen. Det motsvarar cirka 5 000 kronor per år för den genomsnittliga svenska bostadsägaren.

Så här långt har digitaliseringen av bankbranschen inneburit att befintliga processer effektiviserats och snabbats upp. På senare år kan man se att bankbranschen har börjat ta fram helt nya tjänster, som möjliggjorts av digitaliseringen, vilket gradvis förändrar finansmarknadens grundstruktur.

En sådan strukturförändring är att hela värdekedjan har börjat öppnas upp. Konkurrensen sker idag huvudsakligen när kunder väljer av bank, men i framtiden kan konkurrens uppstå i varje steg av värdekedjan. Denna process, som brukar kallas ”open banking” kommer antagligen att ske i en allt större utsträckning i takt med att entreprenörer hittar nya affärsmöjligheter.

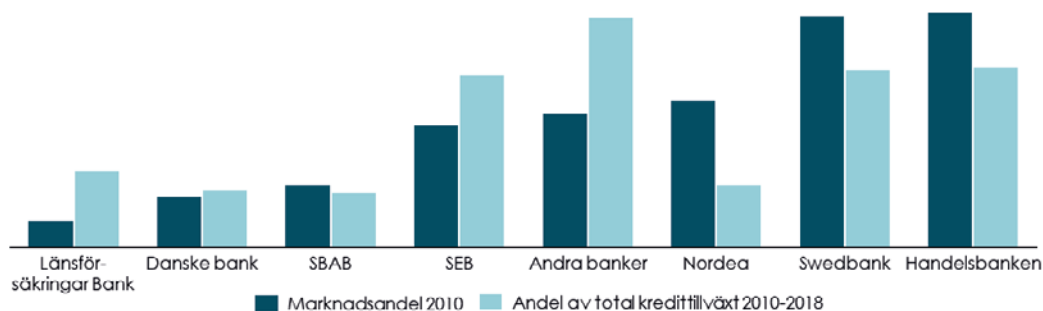
Resten av sammanfattningen är strukturerad enligt följande:

I avsnitt 1 ger vi en kort beskrivning av den svenska bankmarknaden och dess dynamik. I avsnitt 2 tittar vi på olika konkurrensindikatorer i jämförelse med andra länder. I avsnitt 3 analyserar vi i vilken grad ökningen av bolånemarginalen sedan finanskrisen drivs av ökade kostnader. Slutligen ger vi i avsnitt 4 ett antal exempel på hur digitaliseringen ökar konkurrensen på bankmarknaden.

1 DEN SVENSKA BANKMARKNADEN

Den svenska bankmarknaden domineras av fyra stora banker: Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank. Tillsammans har de en marknadsandel på nästen 70 procent av den svenska kreditmarknaden. Sedan 2010 har tre av de fyra största bankerna förlorat marknadsandelar, där Nordea har haft den största nedgången, jämför bild 1. SEB är den enda av de fyra största bankerna som har ökat sin marknadsandel. Övriga banker i Sverige har gemensamt vunnit marknadsandelar sedan 2010 genom stark tillväxt i utlåningen. Till exempel har Länsförsäkringar Bank mer än fördubblat sin kreditportfölj sedan 2010.

Bild 1
Andel av total nettokreditväxt 2010–2018

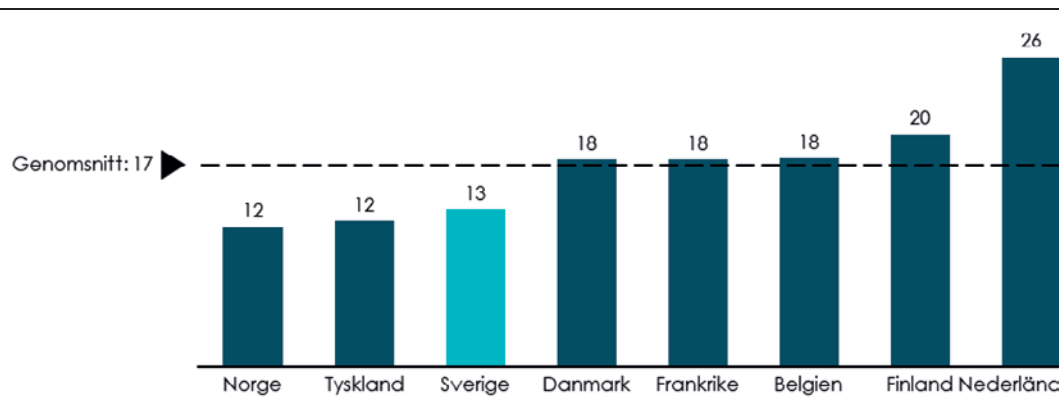
Anm.: Siffran bygger på data från SCB om "kredit till hushåll och icke-finansiella företag". Dessa siffror skiljer sig från den SNL-databas som används i resten av rapporten, och som bygger på resultaträkningar. Korrigering har skett för att Sparbanken Öresund år 2016 övergick från samarbete med SBAB till att bli en del av Swedbank, jfr. huvudrapporten.

Källa: SCB

HHI-indexet används ofta som ett mått på marknadskoncentration (för en förklaring av hur HHI-indexet räknas fram, se huvudrapporten). Om en sektor är mycket koncentrerad har marknadsaktörerna stor marknadsmakt, vilket kan ge upphov till otillräcklig konkurrens. Observera dock att inom banksektorn kan låg koncentration också vara ett tecken på svag konkurrens eftersom stark konkurrens kommer att driva ut små (ibland mer ineffektiva) banker från marknaden (vilket diskuteras i huvudrapporten). Den svenska banksektorns koncentration rankas under genomsnittet bland jämförbara länder, *jämför bild 2*. Koncentrationsindexet tyder således inte på otillräcklig konkurrens i Sverige.

Bild 2
Banksektorns koncentration under 2018 i olika länder

HHI-index, intervall 0–100

Anm.: Se beräkningsmetod i huvudrapporten.
Källa: SNL-databas

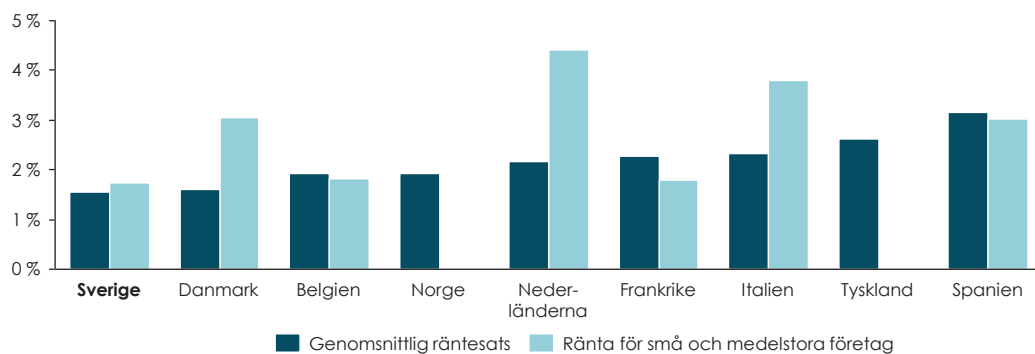
Svenska bankkunder erbjuds högkvalitativa och billiga finansiella tjänster

I ett internationellt perspektiv är svenska bankkunder nöjda. I en undersökning från 2016 svarade 61 procent att de var nöjda med sin bank, vilket ligger över genomsnittet för jämförelseländerna på 57 procent.

Svenska bankkunder erbjuds för närvarande de lägsta räntesatserna i Europa (som ett genomsnitt för alla typer av lån), jämför bild 3. Detta gäller både sett över hela låneportföljen och sett specifikt för lån till små och medelstora företag, som är viktiga för att skapa sysselsättning och tillväxt.

Flera faktorer påverkar räntorna, såsom penningmarknadsräntor och vilken typ av kredit som tillhandahålls, och det är därför inte självklart att låga räntor i ett land beror på en effektiv banksektor. De låga svenska räntorna beror delvis på låga upplåningskostnader för de svenska bankerna, vilket återspeglar ett högt förtroende för de svenska bankerna hos investerare. De beror också delvis på låga driftskostnader, vilket beskrivs i nästa avsnitt.

Bild 3
Genomsnittliga räntenivåer

Anm.: Genomsnittsräntorna är från 2016, räntorna för små och medelstora företag är från 2015.
Källa: SNL och OECD: "Financing SMEs and Entrepreneurs"

2 KONKURRENSINDIKATORER

I det här avsnittet analyserar vi konkurrensen inom svensk bankverksamhet genom att jämföra den med andra relevanta bankmarknader och besvarar följande frågor:

1. Är de svenska bankernas driftskostnader högre än i andra länder?
2. Tar svenska banker ut högre priser än vad som kan motiveras av kostnaderna?
3. Finns det hinder för kundörligheten och är kunderna lyhörda för ändrade priser?

2.1 Svenska banker är kostnadseffektiva

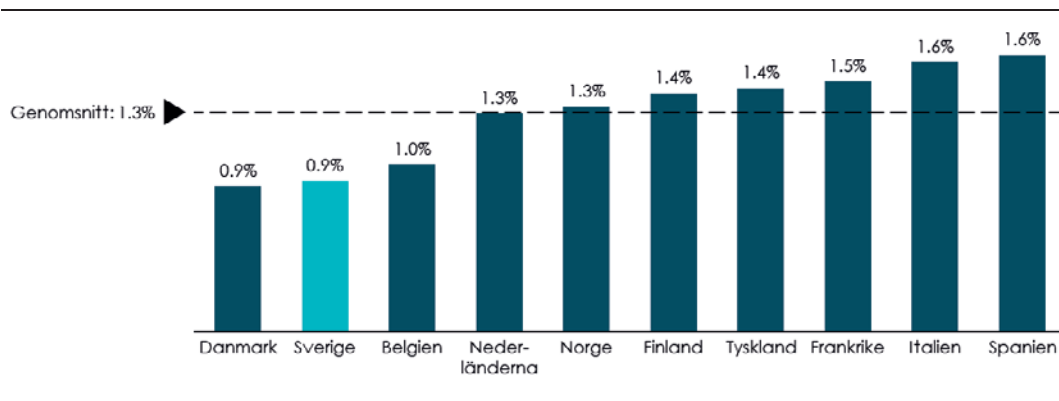
Det första konkurrensmåttet vi tittar på är den svenska bankverksamhetens kostnads-effektivitet. Bristande konkurrensstryck kan medföra att många ineffektiva banker finns kvar på bankmarknaden, vilket leder till högre genomsnittliga kostnader för bankerna. Med tillräcklig konkurrens kommer ineffektiva banker att trängas ut från marknaden av banker med lägre kostnader.

De svenska bankerna verkar vara effektiv, och i detta avseende finns det inga tecken på att ett lågt konkurrensstryck ger utrymme för ineffektiva banker. Under 2017 var driftskostnaderna som andel av de totala tillgångarna bland de lägsta i Europa och cirka 0,4 procentenheter lägre än genomsnittet i jämförbara länder, *jämför bild 4*.

Bild 4

Driftskostnaderna i Sverige är bland de lägsta (2017)

Driftskostnader i procent av totala tillgångar

Källa: SNL-databas

2.2 De låga kostnaderna i svensk bankverksamhet förs vidare till kunder

Vi har analyserat om de låga driftskostnaderna i svensk bankverksamhet förs vidare till kunderna.

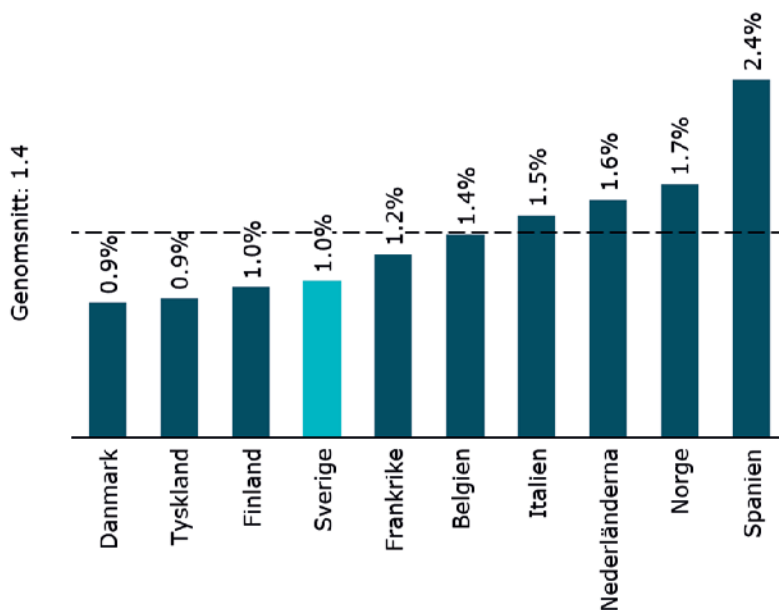
Sammantaget finns det belegg för att de svenska bankerna för vidare de låga kostnaderna till bankkunderna. Utlåningsmarginalen (skillnaden mellan utlåningsräntan och upplåningskostnaderna) för de svenska bankerna är bland de lägsta i Europa. Svenska

bankers låga driftskostnader sammanfaller med att svenska banker tar ut en låg utlåningsmarginal, vilket är vad man kan förvänta sig om konkurrensen är god.

Bild 5

Utlåningsmarginalen i Sverige är en av de lägsta i Europa (2018)

Ränteneffointäkt i procent av kundlån

Källa: EBA Risk Dashboard

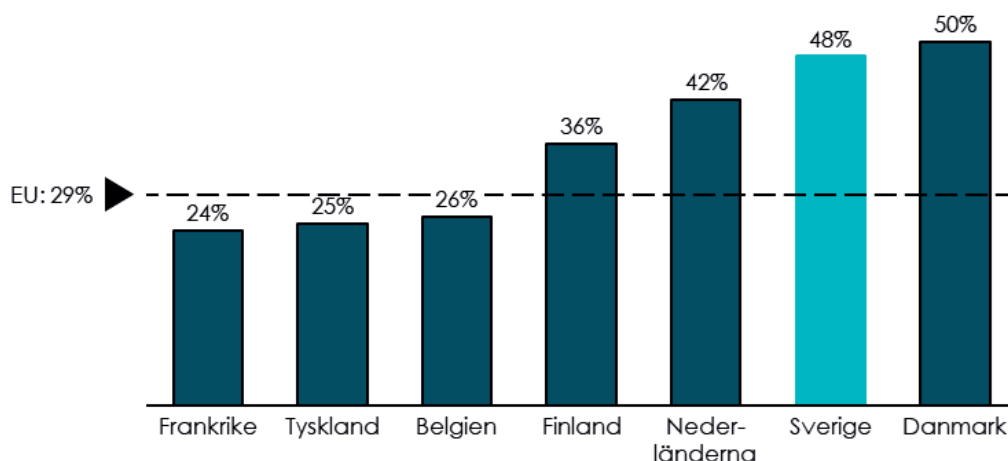
En annan indikator för kostnadsgenomsnitt är att titta på banker individuellt och mäta om kostnader och priser är korrelerade, till exempel om banker med sjunkande kostnader för vidare de lägre kostnaderna till sina kunder i form av lägre priser.

Om man tittar på data för svenska banker ser vi tecken på att utvecklingen av räntemarginalen för svenska banker under de senaste sex åren är kostnadsdriven; både driftskostnader och räntemarginaler har fallit för de flesta bankerna och det finns ett tydligt samband mellan storleken på kostnadsförändringarna och förändringarna i räntemarginalen.

2.3 Kundrörligheten ligger i toppen inom EU

Slutligen analyserar vi de svenska bankkundernas priskänslighet och rörlighet.

Av en studie som gjorts på uppdrag av EU-kommissionen framgår att 48 procent av svenska konsumenter har bytt leverantör av en eller flera finansiella tjänster under de senaste fem åren. Det är en högre andel än i de flesta EU-länder och klart över EU-genomsnittet, se bild 6. Det är särskilt för finansiella tjänster på bankområdet som Sverige har hög kundrörlighet.

Bild 6**Andel konsumenter som bytt leverantör av en eller flera finansiella tjänster de senaste åren (2016)**

Källa: European Commission

Låg kundnöjdhetsgrad tolkas ofta som ett tecken på bristande konkurrens. Det är dock inte en självklar tolkning. Om hård konkurrens leder till nöjda kunder kan låg kundnöjdhetsgrad istället vara ett resultat av god konkurrens. I studien från EU-kommissionen har man också frågat kunder som inte bytt bank varför de stannat hos sin leverantör. Här svarar 65 procent av svenskarna att de är nöjda med sin nuvarande leverantör, vilket är den tredje högsta siffran i EU och klart över EU-genomsnittet på 46 procent. Kombinationen av nöjda kunder och hög kundnöjdhetsgrad är ett tydligt tecken på att konkurrensen är god på den svenska marknaden.

Konkurrensverket har tidigare ifrågasatt kundnöjdhetsgraden på svensk bankmarknad. I en färsk studie från Konkurrensverket (2018) bekräftas dock bilden av en hög och ökande kundnöjdhetsgrad: ”Det som är tydligt när man jämför denna studie med de två tidigare är att det över tid skett en markant ökning av kunder som kompletterat eller bytt bank.” (sida 5).

Låga byteskostnader

Byteskostnader (kostnaden för att byta bank) kan hindra den naturliga kundnöjdhetsgraden vid missnöje med pris eller kvalitet. I många länder är olika avgifter som tas ut i samband med bankbyten en viktig faktor som bidrar till ett mindre intensivt konkurrensstryck i banksektorn. Banker i andra länder tar ofta ut engångsavgifter både när kunderna lämnar en viss bank och när de skaffar en ny bankprodukt. Det är till exempel vanligt med avgifter både för att öppna och avsluta konton och med uppläggningsavgifter för bolån. I Sverige debiteras dock normalt inga avgifter, vilket gör att prisskillnaderna mellan bankerna kan få en mycket större effekt.

Slutligen verkar svenska bankkunder reagera på prisförändringar; vid en uppskattning av priskänsligheten hos svenska bankkunder (inklusive bolån, företagslån osv.) ser vi att de banker som sänkte sina priser mest från 2010 till 2018 i genomsnitt också såg den största ökningen av marknadsandelar.

En dynamisk bolånemarknad

Bolån är i Sverige en flaggskeppsprodukt och ofta en avgörande parameter när kunderna väljer bank. Det potentiella värdet av att vinna en ny kund är stort. Trots att svenska bolån de facto har lång löptid har ungefär en fjärdedel av alla lån beviljats under det gångna året. Om man tittar på de olika bolåneinstitutens andel av kredittillväxten ser man också en dynamisk bolånemarknad, där olika bolåneinstitut vinner marknadsandelar under olika år, *jämför bild 7*.

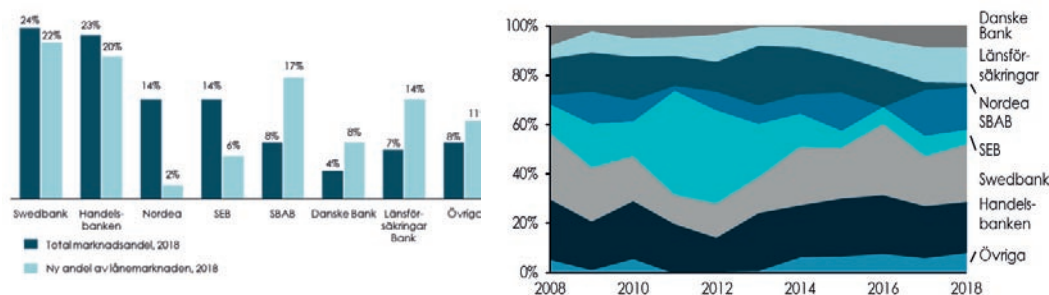
Bild 7

Marknadsandelar för bolån

Andel av totala bolån

Andel av kredittillväxten varje år på bolånemarknaden för olika banker

Andel av den totala nettokredittillväxten

Källa: SCB

3 UTVECKLINGEN AV BOLÅNEMARGINALEN ÄR KOSTNADSDRIVEN

I Sverige, liksom i många andra länder, har marginalen på bolån ökat sedan finanskrisen. Detta har väckt en debatt om ökningen av marginaler kan motiveras ur ett kostnads-perspektiv, eller om ökningen återspeglar en svagare konkurrens på bolånemarknaden.

I det här avsnittet analyserar vi utvecklingen av bolånemarginaler under det senaste årtiondet.

3.1 Utveckling av bolånemarginalen

”Bolånemarginalen” är utlåningsmarginalen på bolån. Den ska täcka kostnaderna för bolåneinstitutet. Om kostnaderna för bankverksamheten ökar kommer även utlåningsmarginalen att behöva öka för att täcka de ökade kostnaderna.

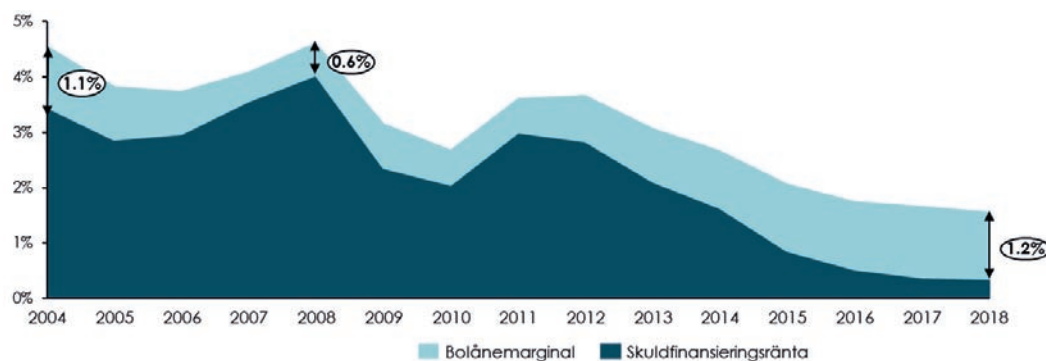
Bolånemarginalen beräknas med hjälp av bolåneinstitutens bokslut, där ränteintäkter och -utgifter redovisas. Den på så sätt beräknade bolånemarginalen är ett genomsnitt för hela lånestocken, med olika löptider och för både privat- och företagskunder (främst bostadsrättsföreningar).

År 2004 var den genomsnittliga bolånemarginalen cirka 1,1 procent, men den minskade till 0,6 procent 2008. Från 2008 till 2018 ökade bolånemarginalen igen med cirka 0,6 procentenheter, för att närma sig nivån från 2004, *jämför bild 8*.

Bild 8

Utvecklingen för den genomsnittliga bolåneräntan sedan finanskrisen

Genomsnittlig bolåneränta

Anm.: Siffran visar den genomsnittliga bolånemarginalen och finansieringsräntan, som tillsammans utgör bolåneräntan. Siffrorna är medelvärden för olika löptider och för både privat- och företagskunder. Siffrorna är avrundade.

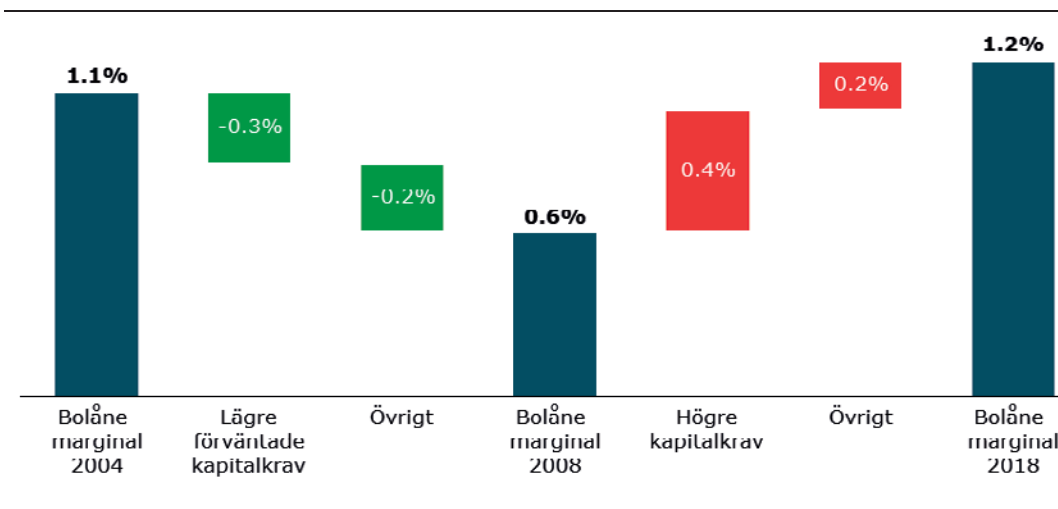
Källa: SNL-databas

Även om bolånemarginalen har ökat sedan finanskrisen har den genomsnittliga bolåneräntan (bolånemarginal + finansieringskostnaden) minskat, till följd av lägre finansieringskostnader, *jämför bild 8*.

3.2 Nedbrytning av bolånemarginalens utveckling

I bild 9 visas hur bolånemarginalen förändras, först från 2004–2008, sedan från 2008–2018. Vi ser att både minskningen av bolånemarginalen från 2004 till 2008 och ökningen från 2008 till 2018 till stor del kan förklaras av förändrade kapitalkrav i Sverige.

Bild 9
Nedbrytning av bolånemarginalens utveckling sedan 2004

Källa: SNL-databas

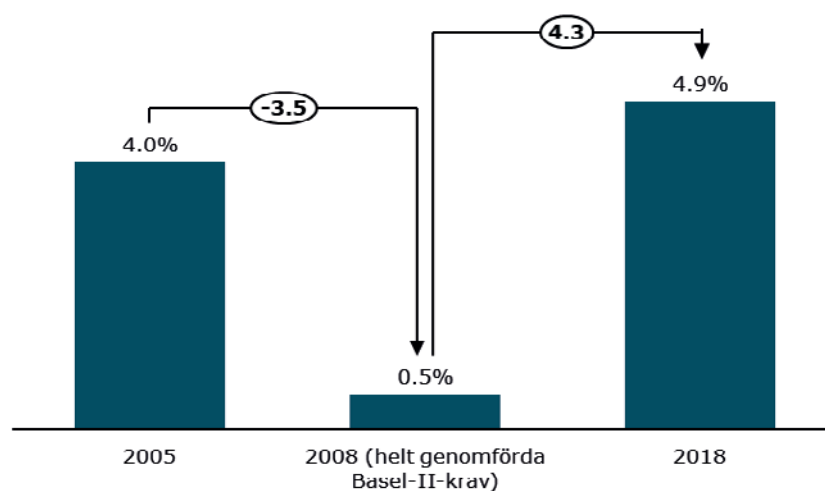
Som beskrivits ovan täcker bolånemarginalen kostnader för bolåneinstitutet. En del av dessa kostnader är avkastning på eget kapital. När kapitalkraven ökar, dvs. när bolåneinstitut enligt lag måste finansiera en större andel av bolånet med eget kapital, kommer utlåningsmarginalen att öka. Det beror på att finansiering med eget kapital är cirka 10 procentenheter dyrare än skuldfinansiering.

Kapitalkraven sjönk mellan 2005 och 2008. 2005 behövde bankerna finansiera cirka 4 procent av bolånen med eget kapital. 2008 var siffran 0,5 procent, *jämför bild 10*. Till följd av detta började de svenska bankerna minska bolånemarginalen under våren 2005 då de nya lägre kapitalkraven stod klara.

Efter finanskrisen ökade kapitalkraven igen, särskilt för bolån. Detta innebar att bolåneinstitutet nu måste använda eget kapital för att finansiera cirka 4,9 procent av bolånen, vilket motsvarar en ökning med 4,3 procentenheter, *jämför bild 10*.

Bild 10**Utveckling av kapitalkrav för bolån**

Andel av finansiering av eget kapital i procent av bolånen

Källa: SNL-databas

Totalt beräknar vi att den finansiella reglering som genomfördes sedan finanskrisen har ökat den genomsnittliga bolåneräntan med 0,5 procentenheter. Detta motsvarar cirka 5 000 kronor per år för en genomsnittlig svensk husägare. Kostnaden för finansiell reglering beror främst på högre kapitalkrav, men även resolutionsavgift och likviditetsreglering har bidragit.

Finansinspektionens bolånemarginal

I stället för att utgå från faktiska siffror i bolåneinstitutens årsredovisningar använder den svenska Finansinspektionen en beräknad finansieringskostnad vid uträkningen av bolånemarginalen. Finansinspektionen ser också specifikt på bolånemarginalen för ett bolån med rörlig ränta för privatkunder, medan vi ser på hela bolåneportföljen, för både privat- och företagskunder, inklusive lån med både rörlig och fast ränta.

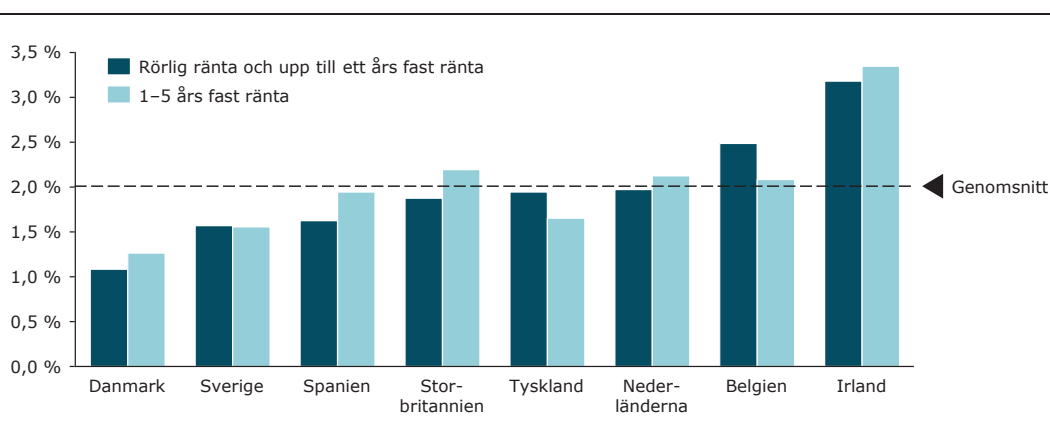
Som ett komplement har vi gjort beräkningar av vad som förklarar bolånemarginalens utveckling om man istället använder Finansinspektionens beräkningsmetod. Enligt Finansinspektionen ökade bolånemarginalen med 1,2 procentenheter mellan 2008 och 2018. Av denna ökning kan 0,5 procentenheter förklaras av skärpta kapitalkrav och införandet av resolutionsavgiften. Att Finansinspektionen, approximerade bankernas inlåningsränta med Stibor 2008 (men inte 2018), medför en underskattning av finansieringskostnaderna med 0,5 procentenheter 2008. Underskattningen av finansieringskostnaderna 2008 medför i sin tur en överskattning av ökningen med bolånemarginalen med 0,5 procentenheter.

3.3 Svenska bolåneräntor är låga i en internationell jämförelse

I en internationell jämförelse har Sverige bland de lägsta bolåneräntorna i Europa. År 2017 var både den rörliga och bundna svenska räntan cirka 1,5 procent, bara Danmark hade lägre räntor, *jämför bild 11*.

Bild 11

Bolåneräntor i olika länder, 2017

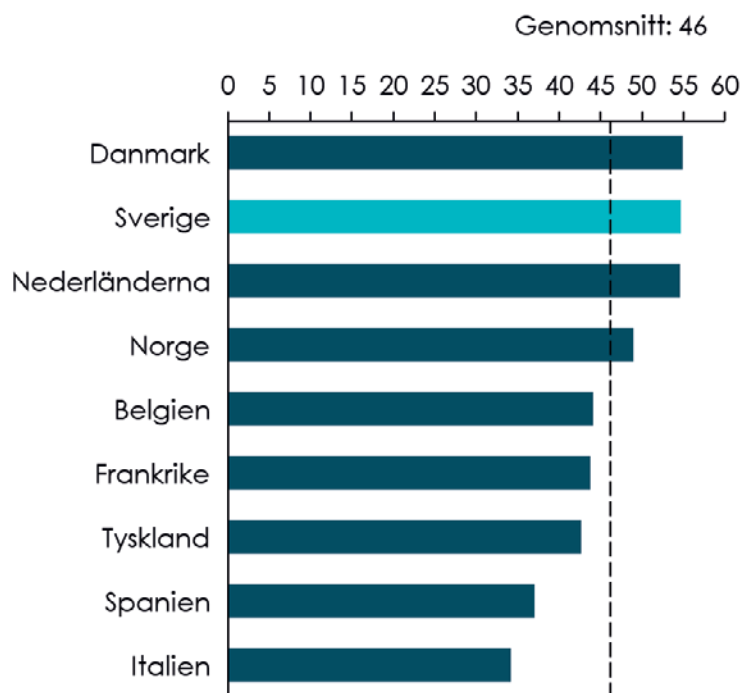
Källa: EMF och SNL databas

4 DIGITALISERINGENS EFFEKTER PÅ KONKURRENSEN

Under de senaste två till tre decennierna har svenska banker genomgått en genomgripande digitaliseringsprocess. Sverige har nu en av de mest digitaliserade bankmarknaderna i Europa, se figur 12.

Bild 12
Digital banking readiness index, 2016

Källa: A.T. Kearney and EFMA global retail banking study

Digitaliseringen har sänkt bankernas kostnader, vilket så här långt är den kanske mest framträdande effekten av digitaliseringen. Fyra exempel på hur kostnaderna har sänkts är:

- **Digitalisering av existerande analoga processer** och automatisering av back-office-rutiner har minskat produktionskostnaderna för finansiella tjänster.
- **Betalningsmetoderna har effektiviserats** de senaste årtiondena, från pappersbaserade lösningar och kontanter, till kort och olika former av internetbetalningar.
- **Internetbaserade plattformar**, som bankernas internetbanker, möjliggör för kunderna att administrera sina bankärenden i princip var- och närsomhelst. Det innebär tidsbesparingar och snabbare handläggning för både konsumenter och banker.
- **Färre bankkontor** innebär lägre kostnader. Antalet bankkontor har minskat med en tredjedel sedan 2009. Bakgrunden till att så många bankkontor har lagts ned är att bankkunderna har mindre behov än tidigare av att besöka banken fysiskt. Mycket av det arbete som tidigare skett på bankkontor har också automatiserats.

Eftersom svenska banker generellt sett för vidare kostnadsminskningar till kunderna i form av lägre priser har digitaliseringen banat väg för billigare banktjänster.

4.1 Nästa steg för bankerna – helt nya digitala tjänster

Så här långt har digitaliseringen huvudsakligen inneburit att existerande processer har blivit billigare, snabbare eller på annat sätt effektiviserats. Nu ser vi ett skifte mot att ta fram helt nya digitala processer och produkter. Det kommer, gradvis, att påverka finanssektorns fundamentala struktur.

Vi ser tre strukturförändringar som kommer att påverka hur banker konkurrerar om kunderna på marknaden.

4.1.1 Bankernas värdekedja öppnas upp

Digitaliseringen har börjat öppna upp hela värdekedjan för banktjänster – en utveckling mot vad som brukar kallas ”open banking”.

I en öppen värdekedja kan olika aktörer gå in i olika delar av värdekedjan. Det ger möjligheter till specialisering mot särskilda delar av värdekedjan. Specialiseringen på en del av värdekedjan kan gälla för en enskild produkt eller för samma del av värdekedjan för ett antal produkter. Exakt hur arbetsfördelningen kommer att se ut mellan olika aktörer kommer att skilja sig för olika produkter och mellan länder och det är upp till varje bank att se var och hur de kan addera mest värde i värdekedjan.

Denna förändring kan potentiellt leda till att konkurrensen sker på nya arenor. I en traditionell värdekedja konkurrerar banker om kunder med slutprodukten (som betaltjänster, lån och sparprodukter). När värdekedjan öppnas upp kommer varje del av värdekedjan att utsättas för konkurrens.

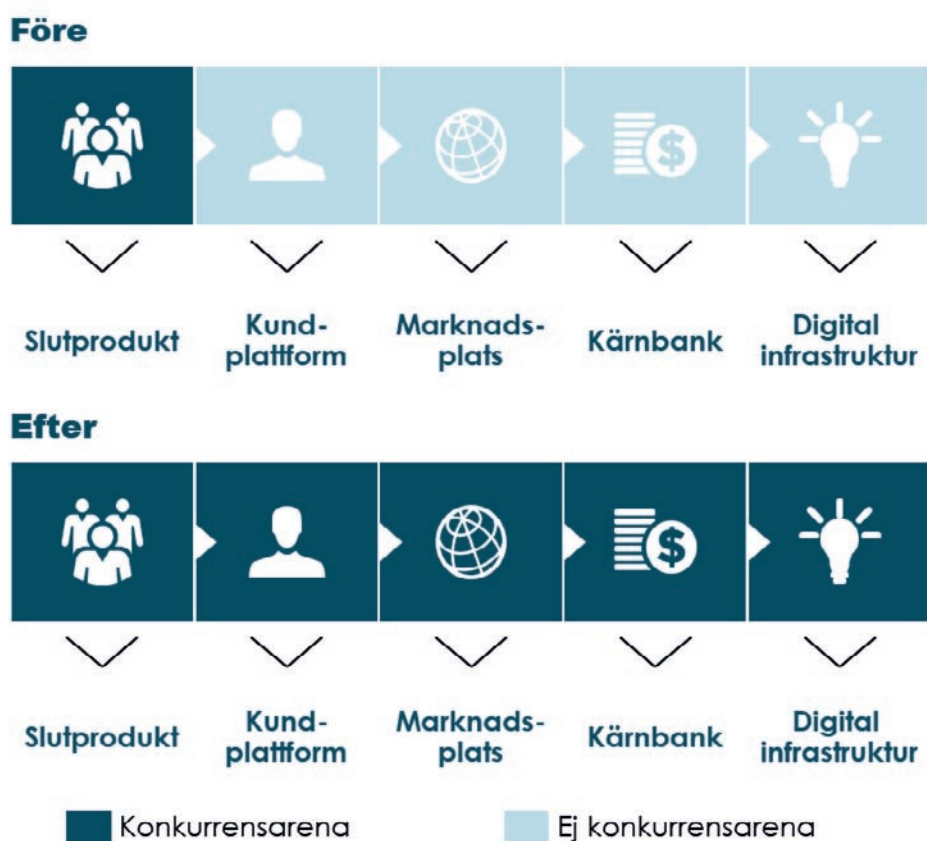
Med open banking kan möjligheterna för korsförsäljning, det vill säga att en bank säljer kompletterande produkter till sina nuvarande kunder, minska.

4.1.2 Skräddarsydda tjänster

I huvudrapporten tar vi upp tre exempel på skräddarsydda tjänster, som möjliggjorts av digitaliseringen och som påverkar hur konkurrensen sker på marknaden.

- **Jakten på nya kunder; Big data** möjliggör en mer kostnadseffektiv marknadsföring. I kombination med algoritmer för så kallad machine learning kan de stora datamängder som finns tillgängliga i bankerna användas för att förutsäga vilka individer och företag som sannolikt skulle efterfråga ytterligare finansiella tjänster. Det går då att i högre utsträckning inrikta marknadsföringen mot relevanta individer och företag. Sett ur konkurrenssynvinkel innebär de lägre kostnaderna för att nå nya kunder att det kommer att vara mer intressant att försöka attrahera nya kunder.
- **Individanpassade priser.** Datadriven och automatiserad kreditbedömning gör att banker kan beräkna kapitalkostnader för enskilda lån, baserat på kundens kreditparametrar. Det gör att priserna anpassas mer till enskilda kunders förhållanden.
- **Individanpassad rådgivning.** Digitaliserad information för individuella kunder och ökade mängder data om varje kund möjliggör för automatisering av skräddarsydda råd till kunderna.

Bild 13
Open banking öppnar upp nya arenor för konkurrens

Källa: Copenhagen Economics

4.1.3 Gränsdragningen mellan finansiella och icke-finansiella företag luckras upp

När värdekedjan öppnas upp kommer den finansiella sektorn inte att vara lika tydligt avgränsad från andra sektorer. Finansiella företag kommer att kunna bredda sitt produktutbud till områden där de traditionellt inte har varit verksamma och nya aktörer, exempelvis de så kallade Big Techs kan gå in på bankernas traditionella verksamhetsområden. De senaste tio åren har Big Techs varit oerhört framgångsrika i att nå ut till konsumenter och har byggt enorma kundbaser. Några av dessa företag har redan börjat bredda sig mot att erbjuda sina kunder olika finansiella tjänster.

